1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 232. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го ГРУДНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 10, 1963 No. 232. VOL. LXX.

АМЕРИКА ПРОПОНУЄ ДОПОМОГУ БОЛІВІЇ У ЗВІЛЬНЕННІ 4-ОХ АМЕРИКАНЦІВ

Вашинґтон. — В неділю 8-го грудня президент Джансон запропонував повну допомогу болівійському урядові, щоб звільнити чотирьох американців, яких схопили бунтівливі болівійські вуглекопи як закладників, домагаючися звільнення трьох робітничих провідників, яких болівійський уряд заарештував як комуністів. Американський амбасадор в Болівії Даґлес Гендерсон негайно повідомив про становище американського уряду болівійського президента Віктора Паза Естенссора. Гендерсон телефонував в неділю ввечорі до Вашинґтону, що болівійський уряд робить всі можливі заходи, щоб звільнити американських закладників. Покищо болівійський уряд не просить допомоги ЗДА в цій справі. Вунтівливі вуглекопи досі поводилися з американськими закладниками добре і перевели їх в краще приміщення. Справа закладників представляється так: Три американські урядовці і один доброволець із Корпусу Миру знаходяться від 7-го грудня в руках болівійських комуністичних вуглекопів, які викрали їх та тримають тепер як закладників, домагаючися звільнення за них трьох комуністичних провідників, яких болівійський уряд заарештував як комуністичних аґентів. Крім 4-ох американців між закладниками є 16 болівійських робітників та один німецький технік. Американці дістали дозвіл розмовляти з представником американської амбасади в Ля Пазі. Закладників тримають в копальні 150 миль на південь від столиці Ля Паз. Відділ Червоного Хреста вже конферував із представниками вуглекопів у справі звільнення американських закладників. Президент Болівії старається шляхом переговорів добитися звільнення закладників, хоч вже коло однієї тисячі поліції і війська є в поготівлю, щоб діяти на випадок потреби, коли мирним способом не вдасться добитися звільнення закладників. Міліція вуглекопів обсадила ту місцевість, де перетримують закладників. Вуглекопи є невдоволені з економічної політики уряду. Перед схопленням закладників промовляв до вуглекопів віцепрезидент Хуан Лечін, який є лівого напрямку, і який хоче в найближчому році кандидувати проти того кандидата, якого підтримуватиме теперішній президнет Естенссоро. Уряд вже давніше хотів повести акцію проти вуглекопів, які є найбільшою політичною силою в країні. Не всі вуглекопи є комуністами, але провід вуглекопів домагається звільнення заарештованих комуністичних провідників. Президент Джансон склав свою заяву в справі закладників в Болівії після нарад з державним секретарем Діном Раском.

Президент Джансон плянує ощадності в бюджеті на 1965-ий рік

Вашинґтон. — Президент Джансон на імпровізованій пресовій конференції в Білому Домі заявив 7-го грудня, що оборонний бюджет на 1965-ий рік буде на кілька сот мільйонів менший в порівнянні з цьогорічним. Минулого року оборонний бюджет виносив $52 000 000 000. Але Президент казав, що загальний оборонний бюджет на найближчий фінансовий рік, який зачнеться 1-го липня 1964-го року, мусить виносити коло $103 000 000 000, бо збільшуться витрати на інші потреби. Джансон казав, що він хоче скласти такий ощадностевий буюджет, в якому ані один цент не був би виданий без дійсної потреби. Президент Джансон заявив, що плянується зредукувати коло 25 000 цивільних працівників, які працюють для збройних сил. В справі оборонного бюджету із президентом Джансоном конферував секретар оборони Роберт МекНамара, який сказав пізніше журналістам, що ощадності в бюджеті оборони не зменшать готовости збройних сил ЗДА.

Ладж погоджується розглянути пропозицію Айзенгавера в справі кандидатури

Сайґон, Південний В'єтнам. — Американський амбасадор Генрі Кебот Ладж заявив тут 8-го грудня, що він візьме до уваги пропозицію колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера в справі кандидатури на президента ЗДА у 1964-му році. Але в політичних колах гадають, що 61-річний Ладж не погодиться на кандидатуру в найближчому році, бо він є дуже зайнятий справою Південного В'єтнаму. Айзенгавер закликає Ладжа негайно прибути до ЗДА, а Ладж мусів би ще залишитися принаймні до весни 1964-го року. Колишній президент Д. Айзенговер аж тепер виявив, що він хотів би, щоб в 1964-му році республіканським кандидатом був колишній амбасадор до Об'єднаних Націй Ладж, який в 1960-му році разом із Ніксоном кандидував на віце - президента, і який тепер є амбасадором ЗДА до Південного В'єтнаму. Айзенгавер закликає Ладжа вернутися до ЗДА із Сайґону, щоб взяти активну участь в праці Республіканської партії і підготовити собі ґрунт під те, щоб Крайова Республіканська Конвенція в липні 1964-го року найменувала його на кандидата на президента. Колишній президент аж тепер прийшов до такого переконання, що Ладж мав би вигляди виграти вибори в найближчому році після змін, які повстали по вбивстві президента Кеннеді. Айзенгавер гадає, що поміркований республіканець Ладж має найбільшу можливість перемогти у виборах президента Джансона. Айзенгавер переконаний в тому, що республіканці мусять в січні відбути всі заповіджені вже збори для призбирання фондів. Ці прийняття мають відбутися 29-го січня, і голова Крайового Комітету конґресмен Вілліям Е. Міллер також погоджується, щоб ці прийняття були при кінці січня. Підтримування Ладжа Д. Айзенгавером не є на руку Рокефеллерові і Ніксонові

Президент Джансон й інші високі достойники були на похороні Герберта Лімена

Покійний кол. сенатор і губернатор Ню Йорку Герберт Лімен під час зустрічі з пок. президентом Джаном Ф. Кеннеді.

Ню Йорк. — Президент Л. Б. Джансон із дружиною та інші високі достойники, між якими був головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен, в неділю 8-го грудня були присутні на похороні колишнього губернатора Ню Йорку та колишнього сенатора Герберта Г. Лімена. Коло 5 000 поліцистів та поліційних аґентів дбали про охорону Президента. Пані Лімен, вдова по небіщику, просила Президента, щоб не брав участи в похороні, але президент Джансон здійснив свій плян і особисто прибув на похорон. В похороні були ще присутні: голова Радіової Корпорації Америки Дейвід Сарнофф, губернатор Нелсон А. Рокефеллер, сенатори Джекоб К. Джевітс і Кеннет Б. Кіттінґ, посадник міста Роберт Ф. Ваґнер, головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді та Адлей Стівенсон, — амбасадор ЗДА при Об'єднаних Націях. Президент Джансон відвідав, несподівано для преси, в готелі Валдорф - Асторія, колишнього президента 89-річного Герберта Гувера та подякував йому за побажання з приводу обняття влади в Білому Домі. Гувер казав, що він радо допоміг би новому Президентові, якби тільки міг з огляду на свій поважний вік.

ДЖАНСОН ВИМАГАЄ ПЕРЕГЛЯДУ ПОЛІТИКИ СУПРОТИ РЕЖИМУ КАСТРА НА КУБІ

Вашинґтон. — Президент Джансон доручив різним урядовим департаментам й аґенціям перевести спеціяльний перегляд дотеперішніх напрямних і шляхів американської політики у відношенні до Куби. Метою цього перегляду мало б бути встановлення можливостей посилення внутрішнього опору проти режиму Кастра на Кубі й розгорнення широкої політичної акції проти цієї диктатури в усій області Західньої Гемісфери. Окремі департаменти уряду мають перевести переоцінку здійснюваних ними програм підтримки для антикастровських організацій, заборони торгування з Кубою, як також намагань ізолювати Кубу від решти південноамериканських країн. Доручення президента Джансона збіглося в часі з виїздом до Каракасу п'ятичленної місії Організації Американських Держав для розгляду венсуельських обвинувачень проти Куби в постачанні зброї венсуельським терористам. Оскільки відомо, досі не має ніяких вказівок на те, щоб президент Джансон змінив встановлену попереднім президентом Джаном Ф. Кеннеді політику у відношенні до Кастровської Куби, в основу якої була покладена відома заява президента Кеннеді, що якщо з Куби буде забрана аґресивна зброя, і якщо режим Кастра не пробуватиме експортувати „аґресивних комуністичних завдань" в інші країни Західньої Гемісфери, то в Карібській області буде спокій. Крім того президент Кеннеді ствердив був, що ЗДА не започаткують ніякої аґресії на терені Західньої Гемісфери, ані теж не дозволять на проведення такої аґресії з іншого боку. Водночас із цим ще за життя президента Кеннеді були висловлювані суґестії, що ЗДА повинні зробити все можливе в їхніх силах, щоб підтримати підпільні елементи на Кубі в їх боротьбі проти кастровського режиму. Крім того різні урядові аґенції домагалися і домагаються збільшення дипломатичних зусиль в справі виведення з Куби решти совєтських збройних сил. В дорученім президентом Джансоном перегляді шляхів і засобів для боротьби з режимом Кастра на Кубі мали б бути взяті до уваги рекомендації в справі збільшення контактів з незадоволеними елементами в кубинській армії. Дехто переконаний також, що здійснюваний З'єдиненими Державами Америки економічний бойкот і шкоди спричинені гураґаном Флорою підірвали видатно режим Кастра на Кубі. Ще інші урядові кола вимагають обережнішої політики у відношенні до Куби, щоб в час, коли між Гаваною і Москвою наступило деяке охолодження, Америка своєю надто аґресивною у відношенні до її режиму політикою не примусила Совєтський Союз посилити свою мілітарну і політич підтримку цього режиму. Військові кола оцінюють, що під сучасну пору перебуває на Кубі ще яких 5 до 6 тисяч совєтських вояків і що під час кризи в 1962 році їх було там багато більше, бо аж 22 тисячі.

82 особи загинули в летунській катастрофі в Мериленді

Елктон, Мериленд. — Джетовий літак типу Буінґ 707 в неділю ввечері, під час бурі з ґромами, запалився вгорі та впав на землю, спричинивши смерть 82-ох осіб, 74-ох пасажирів та 8 членів залоги. Літак був власністю Панамериканської Світової Летунської Лінії. Він летів із Сан Хуану в Порто Ріко до Філядельфії в Пенсилвенії. Під час громовиці загорівся в повітрі і коло 9-ої год. ввечері впав на поле дві милі від Елктону. Люди бачили, як горіючий літак спадав вниз. Літак мав ще можність подати радіову вістку „Падаємо вниз в полумені". Між пасажирами було двоє дітей. Рятункова акція була непотрібна, бо всі особи на літаку були мертві. Ведеться слідство, щоб встановити причину катастрофи.

Пані Кеннеді випровадилася з Білого Дому, президент Джансон спроваджується

Вашинґтон. — 6-го грудня пані Джан Ф. Кеннеді випровадилася з Білого Дому з дітьми до дому, який їй тимчасово випозичив державний підсекретар Аверелл Гарриман. Лімузина Білого Дому відвезла пані Кеннеді та її дітей Керолін і Джана й сестру княжну Радзівілл та головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді до елеґантного дому в дільниці Джорджтавн, де мешкав підсекретар Гарриман. Раніше пані Джансон дякувала пані Кеннеді за те, що вона займалася прикрасою Білого Дому і тепер „в повній красі залишає цей історичний дім". Президент Джансон має спроваджуватися до Білого Дому, починаючи від понеділка 9-го грудня. В бюрах Білого Дому президент Джансон вже урядує від часу, коли став Президентом ЗДА.

Викрали Франка Сінатру молодшого

Стейтлайн, Каліфорнія. — З уряду шерифа повіту Ель Дорадо повідомили пізно вночі 8-го грудня, що озброєні злочинці викрали 19-літнього сина відомого Френка Сінатри Френка Сінатру молодшого і вивезли його в напрямі до Невади. Стейтлайн є на самому кордоні між Каліфорнією та Невадою. Батько викраденого Сінатри дістав цю вістку в своєму люксусовому домі в Палм Спрінґсі, і негайно своїм літаком відлетів до Стейтлайну. Старший Сінатра належить до найбагатших людей в Каліфорнії. Молодший Сінатра грає в оркестрі, він вів уже своє підприємство в Ню Йорку в готелі Амерікана, де виступав як співак і актор. Покищо немає відомостей від злочинців в справі вимаганого окупу.

Ювілейним бенкетом в Ню Йорку завершено відзначування 70-річчя „Свободи"

Ню Йорк. — Завершенням багатьох імпрез, що відбулися впродовж цього 1963-го року в поодиноких наших громадах для відзначення 70-річчя „Свободи" був ювілейний бенкет, що його влаштував тут минулої суботи, 7-го грудня, місцевий Окружний Комітет Відділів УНСоюзу. Бенкет відбувся в залях Українського Народного Донму та був попереджений „годиною коктейлу". Крім виступу оперової співачки Марії Лисогір, головною атракцією програми був виступ одного з найбільш відомих і впливових американських журналістів, автора синдикованої рубрики „Про світові справи" в багатьох американських газетах, Едґара А. Маврера з Вашинґтону, що добре визнається в справах України та інших поневолених Москвою націй. Е. А. Маврер у своїй доповіді говорив про потребу зміни американської закордонної політики в користь більш ефективної допомоги поневоленим націям у їх змаганнях до волі й незалежности та про можливості впливу на таку зміну поодиноких етнічних груп в Америці, зокрема української, і її преси, зокрема „Свободи". Крім п. Маврера промовляли коротко гол. предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір, колишній співредактор „Свободи" д-р Семен Демидчук, голова Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Ню Йорку пані Катерина Пелешок, почесний гість на бенкеті канадійський сенатор Павло Юзик, що зокрема звертав увагу на важливість плекання рідної української мови молодшими українськими генераціями в ЗДА і Канаді, редактор „Народної Волі" д-р Матвій Стахів та ред. А. Драган. Пані Лисогір акомпаніювала на фортепіяні п. Ольга Дмитрів, а в мистецькій частині програми прочитав свій фейлетон, присвячений „Свободі", письменник - фейлетоніст Іван Керницький. Святом, що його започаткував молитвою всч. о. д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ, з української католицької парафії св. Юра, а закінчив молитвою свч. о. мітрат Лев Веселовський з української православної парафії св. Володимира, проводив голова Окружного Комітету Відділів УНС адв. Іван Флис, виголосивши відповідне вступне слово. Під час бенкету представлено багатьох репрезентантів наших центральних і місцевих установ. На початку імпрези пані Марія Лисогір відспівала американський гимн, насамперед англійською мовою, а опісля, вперше, в українському перекладі, що його зробив д-р Семен Демидчук. Усі приявні відспівали „Ще не вмерла Україна". Під час бенкету була влаштована — стараннням д-ра Ол. Соколишина — виставка деяких видань „Свободи".

Едґар Ансел Маврер

ЗАМІТНЕ ПРИВІТАННЯ ДЛЯ „СВОБОДИ" В ЇЇ 70-РІЧЧЯ

Серед багатьох привітань, що їх одержала „Свобода" з нагоди відмічування її 70-річчя ювілейним бенкетом в Ню Йорко, є лист від президента-елект Українського Лікарського Товариства, відомого нашого лікаря - громадянина д-ра Богдана Олесницького з Нюарку, який пересилає 100 долярів на пресовий фонд „Свободи" і її видань, а в листі, відкликаючись на подібну думку покійного президента Кеннеді відносно Америки, пише: „Ми часто маємо багато всіляких побажань до нашої національної преси, але часто повинні б спитати й самі себе, що ми робимо для цієї преси..."

Помер прем'єр Сіяму Саріт Танарат

Банґкок. — В неділю 8 грудня тут помер у віці 55 років прем'єр південноазійської держави Сіям (або Тайленд) Саріт Танарат. Покійний був щирим прихильником З'єдинених Держав Америки й реалізатором прозахідньої політики Сіяму. Керівництво уряду перейшло негайно після його смерти в руки заступника прем'єра й міністра оборони Танома Кіттікачорна, відомого також із своїх прозахідніх симпатій. Причиною смерти прем'єра Саріта Танарата були серцеві комплікації, що виникли після затяжної хвороби печінки.

Наукове Товариство ім. Шевченка і Буковинська Громада відзначили 100-річчя О. Кобилянської

Ню Йорк. — Наукове Т-во ім. Шевченка в ЗДА та Українська Буковинська Громада в Ню Йорку в суботу 7-го грудня в залі Українського Наукового Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку відзначили Науковою Конференцією сторіччя народин Ольги Кобилянської. Конференцію відкрив дійсний член Філологічної Секції НТШ д-р Лука Луців, який вказав на те, як тепер окупаційний режим в Україні старається представляти О. Кобилянську, як свою прихильницю, хоч давніше комуністичні критики називали її „ніцшеанкою". Програма Конференції складалася з доповіді д-ра Л. Луцева: „Ольга Кобилянська на тлі своєї автобіографії", доповіді І. Новосівського: „Ольга Кобилянська у спогадах сучасників" і доповіді мгр Степанії Жуковської „Спогад про похорон О. Кобилянської".

Кадети морської Фльоти перемогли кадетів армії у футболі 21:15

Минулої суботи, 7 грудня, на Філядельфійському Стадіоні дружина кадетів Морської Фльоти здобула перемогу 21:15 над кадетами Армії в традиційних вже змаганнях американського футболу. Це була п'ята з черги перемога Морської Фльоти в останніх п'яти роках. Гіроєм змагань був оборонецх дружини переможців — Морської Фльоти Пет Даннеллі, який здобув три „тач-довн", осягнувши лінію воріт противника в бігу з м'ячем на віддалі 4, 1 і 20 ярдів. Визначним змагуном переможної дружини Армії був Раллі Стіхвег, який здобув два „тач-давн". В цих емоційних змаганнях вислід зустрічі висів до останньої хвилини на волоску, бо дружина Армії перед кінцевим свистком судді була лише на два ярди перед кінцевою лінією фльоти. Зарезервовані місця для покійного президента Кеннеді були віддані для незаможних дітей, щоб могли приглядатися цим змаганням. Перед початком змагань понад 105.000 глядачів вшанували однохвилинною мовчанкою пам'ять вбитого президента.

УСК закінчив зустріч з греками нерішеною

Ню Йорк, 8 грудня. — В мистецьких змаганнях „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу дружина УСК Ню Йорк поділилася точками зі своїм найсильнішим суперником на чемпіона цієї найвищої Ліґи, Грецько - Американським С. К. Завзята зустріч закінчилася вислідом 1:1. До половини провадила дружина УСК-у 1:0 зі стрілу Скірки в 26-ій хвилині. Після перерви дуже добрий воротар УСК-у Ядловський оборонив карного, але в 65-ій хвилині греки здобули вирівняння. Через високу ставку змагань та попередні випадки інцидентів з неопанованою публікою, У С К подбав про належну опіку поліції на змаганнях. Цій зустрічі приглядалося понад дві тисячі глядачів.

„Тризуб" Філядельфія відбув минулої неділі мистецькі змагання Американської Футбольної Ліґи з місцевим суперником Юрик Тракерс. „Тризуб" виграв легко ці змагання вислідом 7:3 і цим закріпив ще більше свою позицію лідера в показнику Ліґи, маючи на своєму конті дев'ять перемог, одну нерішену, та одну програну, що дають в сумі 19:3 точок та відношення воріт 38:10.

В Москві почався пленум Центрального Комітету Компартії Совєтського Союзу

Москва. — В понеділок 9 грудня тут почався заповіджений уже кілька тижнів тому черговий пленум Центрального Комітету КПСС. У програмі цього пленуму в першому дні передбачена велика доповідь Нікіти Хрущова, яка, як сподіваються в політичних колах, буде майже в цілості присвячена справі реорганізації хемічної індустрії і видатного збільшення продукції сільськогосподарських добрив. Заходи в цьому напрямку викликані великим недородом в 1963 році, який поставив Совєтський Союз в стан харчової кризи і примусив Москву закуповувати збіжжя в Канаді і в ЗДА. У програмі пленуму ЦК КПСС, який складається із 175 членів і 155 заступників, не передбачені якісь організаційні справи, але політичні обсерватори сподіваються, що в складі президії ЦК будуть переведені деякі зміни особливо ж у зв'язку із хворобою Фрола Козлова і Михаїла Суслова. Дуже можливо також, що Хрущов торкнеться у своїй доповіді актуальних справ, в тому й ситуації у взаєминах між ЗДА й СССР, яка створилася після смерти президента ЗДА Джана Ф. Кеннеді. Якщо йде про реорганізацію хемічної індустрії, то видатки на збільшення продукції в цій ділянці мають бути збільшені до 20 більйонів рублів, або яких 22 більйонів долярів. Теперішня продукція добрив в СССР виносить 20 мільйонів тонн, в той час, як ЗДА продукують їх 35 мільйонів тонн. Хрущов хотів би збільшити цю продукцію до 70 мільйонів тонн в 1970 р., але для цього він мусітиме зменшити видатно витрати на озброєння.

Кадар перевів ряд змін в уряді комуністичної Угорщини

Будапешт. — Провідник угорської компартії і прем'єр комуністичного уряду Угорщини Янош Кадар перевів протягом минулого тижня основну переорганізацію очолюваного ним уряду, заміняючи кількох старших віком міністрів молодшими, нібито більше ліберальними. В політичних колах коментують ці зміни, як спробу усунути представників старої сталінської за своїм характером „ґвардії", і поставити на їх місце репрезентантів молодшої ґенерації. Відійшов із свого посту дотеперішній міністер внутрішніх справ Янош Папп, і на його місце назначено Андраша Бенкея. На місце 62-літнього міністра закордонної торгівлі Єное Інче прийшов Йозеф Біро, народжений 1921 р. Із старшої ґенерації найменовано на міністра пошти й комунікації Ґеорґія Чанаді, що був заступником міністра від 1957 року.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Джансон** заявив, що він має повне довір'я до державного секретаря Діна Раска. Цю заяву склав Президент на закритих зробах 800 працівників Державного Департаменту, на яких був присутній і Дін Раск. На засіданні Крайової Ради Безпеки Джансон заявив, що ЗДА мусять бути мілітарно сильні, але одночасно стримано мусять діяти у відношеннях з іншими країнами в світі.

● **Колишні президенти** Айзенгавер і Труман на похороні покійного президента Кеннеді їхали в одному авті, а пізніше разом їли обід і під час того вперше щиро розмовляли, чого не було між ними від дня інавґурації президента Айзенгавера в січні 1953 року, а в дійсності від виборчої кампанії в 1952-му році.

● **Тексаський губернатор** Джан Б. Коннеллі 5-го грудня залишив шпиталь в Далласі, Тексас, де він перебував від 22-го листопада, бувши пораненим разом з президентом Кеннеді. Коннеллі заявив, що треба буде принаймні шістьох місяців, поки він зможе вповні працювати та вповні володіти своєю пораненою рукою.

У СВІТІ

● **Балдур Ширах**, лідер нацистської „Гітлерюґенд", засуджений, як один з головних німецьких воєнних злочинців, дістав у в'язниці в Берліні удар серця. Він має 56 років і був засуджений на 20 років в'язниці. Разом з ним сидять у тій в'язниці гітлерівські співробітники Альберт Шпер, міністер амуніції, і Рудольф Гесс, заступник Гітлера, що його Гітлер вислав був до Англії „миритися".

● **У Парижі** відбулась палка дискусія на форумі Французько - американського Товариства журналістів, де головними дискутантами - панелістами були емеритований французький генерал П'єр Галлуа і професор Гарвардського університету д-р Генрі Кіссінґер. Французький генерал твердив, що необхідна самостійна атомова збройна сила Франції, а американський професор доказував, що тільки колективна з'єднана збройна сила Атлантійського Союзу може оборонити Західню Европу.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Облудне, підступне „Слово"

У київській „Літературній Україні" — як уже коротко інформовано — в 59-му числі з 29-го листопада цього року появилось під заголовком: „Великому Кобзареві — гідну пошану" довге „Слово до українців, до української громади в США, до Комітету пам'ятника Т. Г. Шевченку". Під цим „Словом" стоять імена 34 діячів культури підсовєтської України — поетів, письменників, науковців, композиторів, мистців, артистів: М. Рильський, П. Тичина, О. Корнійчук, В. Патон, Л. Ревуцький, В. Сосюра, М. Бажан, О. Гончар, Ю. Смолич, А. Стельмах, А. Малишко, І. Вільде, Л. Дмитерко, П. Козланюк, Т. Юра, Н. Ужвій, В. Касіян, М. Данькевич, П. Вірський, И. Бокшай, М. Тарновський, Г. Майборода, В. Антоненко - Давидович, П. Майборода, М. Божій, Є. Кирилюк, Б. Гмиря, В. Івченко, Д. Павличко, Д. Гнатюк, О. Підсуха, Л. Костенко, Л. Руденко і В. Чеканюк.

Починається це „Слово" зворушливим, нібы патріотичним зверненням: „Дорогі земляки, поза Вітчизною сущі! З почуттям глибокої пошани і любови до генія українського народу, до великого поета, революціонера - демократа Тараса Григоровича Шевченка звертаємося ми до вас з щирим словом з берегів Дніпра, з рідної Радянської України, з соняшної столиці нашої республіки — древнього і вічно юного Києва".

Насамперед треба ствердити, що це — перше офіційне з-поза залізної заслони звернення до української громади в ЗДА та до її установи, Комітету пам'ятника Шевченкові, в якому — як відомо — заступлені фактично всі наші національні установи. Це вже поступ, бо досі подібні звернення стосувалися виключно до групки т. зв. „проґресистів", яка не має жадної сили, значення і вартости. Очевидно, що велика українська громада в ЗДА нічого більше не хотіла б, як почути вільне і справді щире слово „з берегів Дніпра, з рідної України, з соняшної столиці нашої республіки — древнього і вічно юного Києва". Наша громада прийняла б і відповіла на таке слово з такою самою щирістю, по-братньому, з відкритим серцем. На превеликий жаль, „Слово", про яке мова, не тільки не щире, воно підступне, фальшиве і провокаційне. І є всі підстави думати, що походить воно не з берегів Дніпра, не з древнього Києва, а з Москви, яку в тому ж таки „Слові" називається „столицею нашої Батьківщини".

Перша частина „Слова" відноситься до Тараса Шевченка і має всі познаки намагання під параваном патріотичних фраз перепачкувати фальшиву інтерпретацію довгими роками спотворюваної з наказу червоної Москви творчости Шевченка.

Далі в цьому „Слові" розповідається про те, як у Совєтському Союзі шанують Шевченка, як поширюють його творчість, відзначають його пам'ять. Сказане вгорі вияснює й цю справу, і кожному відомо, для чого це робиться: Шевченко і його ідеї занадто великі й могутні, їх не можна ані розстріляти, ані запроторити на Сибір чи заморити голодом, як це зроблено із сотнями українських письменників та діячів культури, підписів яких годі дошукуватися під „Словом". Тож червоні тирани і народовбивці силкуються бодай натягнути творчість Шевченка на своє червоне копито, щоб зловживати його великою популярністю серед українського та інших народів для своїх цілей.

У третій частині „Слова" говориться про будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, який є головною причиною появи „Слова". І це зрозуміло. Це ж бо будується пам'ятник у столиці ЗДА, будується на підставі схваленого Конґресом і підписаного Президентом країни закону, в супроводі могутнього і спонтанного руху відзначування Шевченкових роковин українцями у вільному світі. І це безсумнівно, що цей могутній рух змусив поневолювачів України — саме з огляду на популярність Шевченка серед народу — почати й собі акцію. До речі, рішення побудувати пам'ятник Шевченкові в Москві винесено вже після того, коли пам'ятник Шевченкові стояв на площі парляменту в Вінніпеґу і коли був схвалений закон про пам'ятник у Вашингтоні.

Нецензуровані окупантом листи з України, що дісталися до редакцій наших часописів, до Комітету пам'ятника Шевченкові чи поодиноких громадян, вияснюють виявлену при різних нагодах раніше і тепер в „Слові" увагу до пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Інвалід з Києва, колгоспник з-під Житомира, робітник з Харкова чи студент з Одеси, які пишуть листи й посилають у них свог осимволічного карбованця на будову цього пам'ятника, прекрасно знають, що його ставлять у столиці Америки тому, що Шевченко бажав для України праведного закону Вашингтона, а не тому, що він був „послідовним інтернаціоналістом" або кликав до боротьби за „визволення з пут капіталізму" — як пишеться в „Слові".

Ось із цих і з інших причин червоним деспотам та народовбивцям йде про те, щоб сторпедувати справу пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, сторпедувати за всяку ціну, навіть за ціну безпосереднього звернення до тих, кого в редакційному вступі до „Слова" називається „злочинцями", а в самому „Слові" — „людцями, що хочуть, мовляв використати світле ім'я Шевченка „для своїх брудних політичних цілей".

У „Слові" висувається дві конкретні пропозиції: прийняти під пам'ятник переслану офіційно землю з могили Шевченка і запросити до участи у відкритті пам'ятника представників комуністичного режиму. Спробу із землею роблено вже раніше, за посередництвом одного з наших громадян. Розраховуючи на великий пієтизм до Шевченка серед американських українців, московські ставленці в Києві думали таким чином примазатися до пам'ятника у Вашингтоні. З тою спробою не пощастило. А коли заступник головного предсідника УНСоюзу інж. Куропась без згоди офіційних чинників взяв грудку землі з могили Шевченка, то в тій же Москві, яку в „Слові" величається „столицею нашої Батьківщини", йому заявили „нельзя" — і землю відібрали. Земля з могили Шевченка буде змішана з тією землею, на якій стоятиме пам'ятник Кобзареві у Вашингтоні, але не з ласки Москви, бо вона ту землю поневолює і на тій землі вчиняє нечувані в історії акти народовбивства через виморювання мільйонів українців зорганізованим нею штучним голодом 30 років тому, через масові розстріли, заслання, через русифікацію України, через фальшування творчости Шевченка. Земля з Шевченкової могили, передана з ласки поневолювачів-тиранів, була б профанацією його імени.

Щодо участи у відкритті пам'ятника, то українці Америки з найбільшою радістю і почестями прийняли б представників українського народу. Україна бо й Шевченко — справді невіддільні. Але український нарід таких представників не може вибрати, — їх вибирає і висилає Москва. Дитина знає, що все, що діється в Совєтському Союзі, діється з наказу Москви.

Ми, українці в Америці, глибоко віримо в живучість свого народу. Не тільки віримо, але й знаємо, як він, навіть у найстрашніших умовинах большевицької дійсности, живе і творить великі культурні цінності. Ніхто, навіть червоний сатрап, не може скувати живої душі. До творців цих цінностей належать і деякі з тих, що підписані під „Словом", і не одного з них українці Америки прийняли б по-братньому, як рідного кров'ю і душею. Мабуть і не всі, що під цим „Словом" підписались, знали, яку провокаційну ціль воно в собі криє.

У „Слові", яке появилося за кілька днів після відвідин Хрущова у Києві, між іншим, пишеться: „. . . ми рішуче виступаємо проти злобних спроб недругів Радянського Союзу використати творчість поета проти нашої країни, проти вселюдської справи — боротьби за мир.. Підготовка до славного Шевченківського ювілею збіглася з подією, яка має важливе значення для зміцнення загального миру: три великі держави — Радянський Союз, Сполучені Штати Америки і Великобританія — підписали гаряче підтримуваний народами земної кулі договір про заборону випробувань атомової зброї . . . Життя і творчість Тараса Шевченка, палкого поборника єдности і дружби народів, надихає нас на боротьбу за мирне співіснування, за загальне і повне роззброєння, за міцний мир у всьому світі".

Зіставлення цієї тепер такої модної в деяких американських колах політики із протестом проти „людців", які, мовляв, намагаються використати пам'ятник Шевченкові проти „вселюдської справи — боротьби за мир", не можна розцінювати інакше, як підсунення арґументу „Вашингтон Постові" в його безоглядній кампанії за скасування закону про встановлення пам'ятника. Очевидно, що автори „Слова" знають про цю кампанію „Вашингтон Посту", як не посередньо із преси, то безпосередньо від московського ставленця Кизі в О. Н., до якого редакція тієї газети зверталася.

У „Слові" можна знайти чимало такого роду облуди. Наприклад, автори його „рішучо виступають" проти „людців", що „витрачають трудові копійки, зароблені на пам'ятник Шевченку потом українців, які проживають у США, для пропаґанди проти українського народу, Радянського Союзу . . ." А те, що Москва буквально дере шкіру з українців Америки, стягаючи з них мільйони долярів за дозвіл переслати їхнім рідним в Україні найконечніші для них речі — про це, звичайно, у „Слові" не сказано.

Так на ділі виглядає це, на перший погляд, щире „Слово" до українців в Америці. Ми не маємо жадного сумніву, що його подиктовано з „столиці нашої Батьківщини" — Москви. Деякі підписані під цим „Словом" імена переконливо це потверджують.

Колись отець Грушка, засновник і перший редактор „Свободи", описуючи свої відвідини у Вашингтоні і зустріч з неґром, який мив сходи Капітолю, писав кров'ю серця, що він сам сльозами радости вмивав би сходи вільного українського парляменту в Києві, якби такий існував. Так і для нас, українців в Америці, не було б більшої радости, якби ми, відкриваючи пам'ятник нашому національному Пророкові в столиці країни Вашингтона, про праведний закон якого для українського народу Шевченко мріяв, якби ми з тієї нагоди могли привітати і до серця пригорнути представників нашого народу з берегів Дніпра, з древнього, але вічно юного Києва. Але не судилось. Проте, ми певні, що пам'ятник Тарасові у Вашингтоні причиниться до того, що прийде такий час, і справжні представники українського народу покладуть вінок найкращих українських квітів біля пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, а вдячний, волелюбний український нарід збудує в Києві пам'ятник Юрієві Вашингтонові, американському символові тих найвищих ідеалів, що їх залишив Тарас Шевченко українському народові.

М. Чировський

ПО ЦЕЙ І ПО ТОЙ БІК ЗАСЛОНИ

У висліді економічного змагу двох взаємопротилежних економічних систем — західньої і комуністичної — щораз гостріше зарисовуються між ними противенства і розбіжності. І хоч Нікіта Хрущов у сотий вже раз вихвалявся „величезними досягненнями" СССР і обіцяв за сім років перегнати Америку, немає сумніву, котра господарська система — західня чи комуністична — перемагає.

Одначе, треба застерегтися, що йдеться тут про катастрофальні неполадки в СССР тільки у господарському відношенні. Бо як тоталітарна система з імперіялістичними апетитами московський комунізм не менше аґресивний, як був, і ще зарано співати йому панахиду.

Від часів Карла Маркса, а то ще й з-перед Маркса, колективісти сподівалися, що капіталізм задушиться в паралічі проґресивних коньюнктурних коливань і жорстоких криз та депресій. Може на це сподівається і Хрущов. Але, що виявляється?

Виявляється, що ЗДА, „архіворог" комунізму, вернулися знову в період господарського балянсу і просперитету. Загальний індекс економічних процесів на 6% вищий, як був рік тому. Виробництво сталі зросло в порівнянні з осінню 1962-го року на 7%, автомобілів на 10%, продукція електричної енерґії — на 8%, видобуток нафти — на 2%; роздрібна торгівля збільшила свій оборот на 6%, а дефіцит в американському міжнародному балянсі сьогодні найнижчий від кінця 1957-го року. Тобто і тут видимо поліпшення, яке позитивно впливає на вартість і купівельну силу доляра.

Розмах американської економіки видно і з того, що значно поширився консумпційний кредит; збільшилися закупи на сплати всякого роду товарів, а зокрема мешкань. Американські родини у щораз більшому числі перепроваджуються до великих і кращих домів чи помешкань, беручи на себе збільшені борговi зобов'язання у надії, що кращі заробітки дозволять їм ці зобов'язання виконати.

Оптимізм перемагає. Житловий стандарт в цілому підноситься, американці купують щораз більше авт, телевізорів, електричного приладдя. А проте цей матеріяльний ріст має і від'ємні сторінки: серед загалу завважується нервозна напруга, збільшена журба боргами, наростаюча злочинність.

Внаслідок швидкого економічного розвитку постала потреба зревідувати господарську політику. Півтора року провадив президент Кеннеді хрестоносний похід за обниження податків, щоб відвернути небезпеку рецесії. Однак, сталося інакше: податків не зменшено, а просперитет вернувся.

З другого боку, піднесено готівкові вимоги на біржі для спекуляцій акціями і облігаціями, щоб протиставитися нездоровим кредитовим операціям, і таким чином забезпечитися проти можливости біржового краху. Можна сподіватися, що коли на грошовому й кредитовому ринку добре положення триватиме, а то ще й кращатиме, Федеральна Резервова Система впровадить додаткові законні обмеження, щоб запобігти інфляції.

Тим часом зорганізоване робітництво на останній конвенції Американської Федерації Праці-Конґресу Індустрійних Організацій в Ню Йорку рішило — з огляду на ринковий розгін — посилити вимоги щодо підвищення платень. Збоку робітничих спілок це цілком оправдане рішення, бо саме в час доброї коньюнктури можуть робітники добитися успіху.

Нелогічним у цих вимогах є те, що, знаючи про добре ринкове положення, робітничі провідники нарікають на невідрадні, нібито, відносини, високе безробіття, автоматизацію, небезпеку рецесії і рекомендують Урядові такі несприйнятливі протизаходи, як скорочення годин праці, збільшення мінімального рівня заробітної платні і здержання автоматизації, що було б рівнозначне із затримкою технічного поступу. А робітничий провідник Рутер, голова Спілки Автових Робітників, запропонував навіть, щоб Уряд запровадив під деяким оглядом соціялістичне плянування економіки.

Господарський просперитет спостерігається також і в Західній Европі, тоді як в країнах, опанованих комуністами, становище щораз гіршає. Сільське господарство у більшості тих країн в занепаді. Закуп у „капіталістичних к р а ї н а х" збіжжя червоним Китаєм, СССР і Мадярщиною — найбільше переконливий доказ банкрутства їхньої аґрикультурної системи, байдуже, якими б причинами не пояснювати тих трансакцій. Мариво голоду з'являється у різних частинах комуністичної сфери впливів.

Після 46 років панування комуністів життьовий стандарт в СССР все ще дуже низький. Гостро відчувається там брак мешкань і недостача товарів щоденного вжитку, при чому вони дуже дорогі й низької якости. До того ж дошкульно дається взнаки населенню поступова інфляція.

Кремлівські правителі завжди наголошували у своїх виступах зростання совєтського воєнного потенціялу. Але як воно є насправді?

Під теперішній час ЗДА перевищують СССР майже в усіх родах модерної зброї. За оцінкою британських експертів Америка має кругло 500 далекосяжних ракет, тоді як у руках совєтів таких ракет є тільки 75. В найближчому майбутньому перевага ЗДА зросте у ще більшій мірі, роблячи їх непоборною потугою.

СССР далеко відстає від З'єдинених Держав також у досліджені міжплянетарних просторів. Західні експерти вважають, що перші успіхи СССР в цій ділянці так виснажили совєтську економіку, що вона вже неспроможна додержувати кроку з економікою ЗДА. А проте, не треба вірити Хрущову, що Москва зреклася перегонів у дослідженні космічних просторів.

Не краще і в інших країнах комуністичного експерименту. Чехо - Словаччина постійно перебуває в стані господарської депресії, а в останньому часі стала вже на порозі цілковитого заломання. У Східній Німеччині люди, тікаючи від злиднів, ризикують життям, щоб дістатися на Захід. Мадярщина, що славилася колись своїм сільським господарством, мусить купувати збіжжя закордоном.

До чого доведе доктринерство комуністів — покаже майбутнє. Нині ж прославлюваний большевицькою пропаґандою „комуністичний рай" переходить велику економічну кризу.

ПРОБЛЕМА КОСМІЧНИХ ЛЕТІВ

Покійний президент Кеннеді, відкриваючи майже перед самою смертю новий медичний центр у Тексасі, де лікарі-спеціялісти мають вивчати із становища медицини справу космічних летів, заявив, що ЗДА не сміють припинити чи хоч би на мить сповільнити дослідження космосу, бо це — „справа не тільки космічних просторів, але й вітальна проблема людей, які живуть на землі". Покійний президент заявив, що „дослідження космосу мусимо ми продовжувати і заплянований ціль осягнути".

Цю заяву проголошено 21-го листопада, і вона є найрішучішим словом уряду в цій справі. Прихильники якнайскорішого лету на Місяць з особливою радістю прийняли ці Президентові слова, маючи на увазі враження, що його викликав був в Америці Нікіта Хрущов своїм ствердженням, що СССР, мовляв, не змагається за першенство із ЗДА в леті до Місяця.

Американські науковці плянують дістатися на Місяць ще перед 1970-им роком. Але дехто з них вже мріє про подорожі не тільки до Місяця і назад, що мали б тривати коло двох тижнів, але й до Марса, на що треба одного року, і навіть до ще дальших зір, до яких треба летіти роки. Важко собі навіть уявити, яка була б психологічна реакція астронавтів на такі довгі подорожі в космічних просторах.

Д-р Ричард А. Поллард, який працює в Лікарському осередку при Крайовій Аеронавтичній і Космічній Адміністрації в Гюзтон, Тексас, розглядає в „Ню Йорк Таймсі" всі ті зв'язані з тривалими космічними подорожами проблеми, які треба буде розв'язати медицині.

Д-р Поллард розглядає передусім питання, як зможе людина перебувати довгий час в просторах, де панує так звана невагомість. Це не значить, що в тих просторах астронавт утратить свою вагу: сила притягання Землі балянсується в космічному кораблі відцентровою силою внаслідок його кружляння довкола себе.

В умовах невагомости астронавт не зможе зварити собі кави і засмажити яйця. Отже в космічних просторах всі харчі мають бути в спеціяльному опакованні. Фахівці мусять приготовити для міжплянетних мандрівників відповідну кількість різноманітних, смачних і поживних консервів.

В просторах, де панує невагомість, перед астронавтами постане також проблема обігу крови. Людина, яка довший час пролежала в ліжку, почуває себе слабою після того, як вперше встане з ліжка. Подібну слабість відчували астронавти, виходячи із своїх кабін після закінчення лету довкола Землі.

Науковці мусять подбати про те, щоб м'язи й кості астронавтів не послабли внаслідок довготривалої бездіяльности. Отже, астронавти мають бути забезпечені відповідними приладами, щоб могли вони виконувати фізичні вправи.

Фахівці мусять розв'язати навіть проблему голення в кабіні під час довгого лету. Коли б астронавти голилися звичайними машинками до голення, то вголені волоски не падали б на підлогу, а літали б по кабіні.

Треба також забезпечити астронавтів проти радіяції, яка в космічних просторах, мабуть, куди сильніша, як на Землі.

Зужитий диханням астронавтів кисень у кабіні прийдеться поповнювати, очевидно, не із збірників, а з поміччю рослинних організмів альґа, які витворюють кисень та абсорбують двоокисд вуглецю.

В космічних подорожах надзвичайно важливою є душевна рівновага і нормальна, не порушувана нудьгою, діяльність астронавта. Науковці переводять досліди, замикаючи поодинці і групами майбутніх астронавтів в малих приміщеннях, подібних до кабін космічних кораблів. Ці досліди виявили, що людина може легко пережити 30 днів, не маючи жадних зв'язків із зовнішнім світом. Але при цих дослідах годі було взяти до уваги такого моменту, як діяння невагомости. До того ж майбутній астронавт при такому експерименті свідомий того, що кожної хвилини він може відкрити двері і вийти з дослідної кабіни.

Двотижнева подорож на Місяць і назад не створюватиме особливих труднощів для здоров'я людини, але годі уявити, як реагувала б психічно людина під час подорожі на Марс і назад, що триватиме цілий рік, і подорожі до найближчої зірки поза соняшною системою, що триватиме кільканадесят років.

Деякі науковці гадають, що людина в космосі потребуватиме для спання менше часу, як на Землі, де сон залежить від черґування дня з ніччю. В космосі такого черґування немає. Але там може опанувати астронавта нудьга, і тому треба буде всіми засобами її перемагати. Треба буде подбати про бібліотеку з мікрофільмовими книжками і винайти якісь гри.

Науковці з університету в Ст. Луїсі вивчають проблеми зимового сну деяких тварин, які в тому періоді зуживають дуже мало кисню, вдихаючи і видихаючи повітря один раз на 20 хвилин. Ці тварини під час зимового сну також відпорніші на радіяцію.

Якби людина протягом дуже довгого космічного лету могла спати, це розв'язало б складні проблеми харчів, кисню і небезпечної радіяції. Але науковці ще не знайшли способу спричинити довгий зимовий сон у вищих тварин, а тим більше у людей. Дехто з науковців пропонує для цього спосіб заморожування людини, але така розв'язка проблеми стоїть ще в площині теоретичних міркувань.

Свою статтю про космічні лети людини Поллард закінчує оптимістичним висновком, що всі вище згадані труднощі можна буде подолати, і людина кінець-кінцем таки літатиме до плянет і навіть до зір. Але це буде не скоро, як сам читач може здогадуватись.

ГОЛОС ЧИТАЧА

Це — жадна дрібниця

У „Свободі" з 15-го листопада появилася під таким заголовком коротка, але дуже актуальна стаття п. І. Овечка на тему мови, а особливо наголосів у наших оповідачів і промовців.

Рухомий наголос в українській мові не легка справа для промовця, але все ж існують і тут свої закони, і про ці закони є вже в нас відповідні праці, є вже й цінна окрема студія (Митр. Іларіона-проф. Огієнка „Український літературний наголос", Вінніпег, 1952). Наші словники подають теж наголоси, як от словник Голоскевича, не згадуючи вже про „Словар української мови" за ред. Б. Грінченка та інші. Отож, при добрій волі кожен доповідач і промовець може подбати про літературний наголос своєї мови.

Але чи тільки в наголосах справа? І чи тільки в живій мові? Ось у творах наших сучасних письменників та таки й у пресі не бракує всяких, просто кажучи, дивоглядів, дармащо є в нас мовні редактори, є й мовознавчі праці, що їх, хто-як-хто, але журналіст і письменник таки мусять знати. Тут діло не тільки в недоглядах, а таки й в недбальстві.

Зовсім інше діло з широкими колами громадянства, яке з різних причин не може знати досконало літературну мову та й не має ні змоги, ні, врешті, безпосередньої потреби студіювати мовознавчі праці. Але все ж ці широкі кола таки зацікавлені красою рідної мови і раді були б знати бодай головні норми літературної мови. І тут, власне, одне з немаловажних завдань нашої преси, — не тільки друкувати статті якнайкращою літературною мовою, але таки безпосередньо навчати читачів.

Покійний редактор „Діла", а потім видань „Українського Видавництва", зокрема журналу „Наші Дні" у Львові, а на еміґрації тижневика „Українські Вісті" в Едмонтоні, д-р Іван Німчук постійно намагався навчати громадянство - читачів преси норм літературної мови шляхом „кутків мови", які він дуже дбайливо підготовляв і друкував аж до самої своєї смерти. Останні такі його „кутки мови" були власне в едмонтонських „Українських Вістях".

Виринає питання, чи ця добра практика покійного ред. Німчука не варта наслідування і сьогодні — чи власне тим більше сьогодні, коли не маємо ні окремого популярного журналу для справ мови, не маємо своїх державних шкіл з викладовою українською мовою, а, навпаки, наша молодь вивчає в школах мови тих країн, в яких живе, а свою тільки вдома, а деяка частина ще й у вечірніх рідних школах — усього кілька годин тижнево.

„Куток мови" — це дослівно тільки куток, що на нього знайти може місце і найменша наша газета, а користь з такого кутка очевидна. А вже такий куток у „Свободі" мав би таки дуже великий вплив на тисячі читачів і побажати б, щоб він якнайшвидше появився.

А почати б хоч би від отого дуже прикрого непорозуміння, яке так заразливо поширюється теж у нашій пресі — від отого „зараз" замість „тепер" (зараз ворог і молитися не дає", замість єдиноправильного „тепер ворог і молитися не дає" — приклад таки з нашої преси). Вистачить передрукувати відповідні рядки з „Норм української літературної мови" О. Курило, щоб зразу широка громада і таки робітники пера зрозуміли оту плутанину, занесену до нас під впливом російської мови.

Б. Данилович

Степан Куропась

Я ВІДВІДАВ УКРАЇНУ

(17)

Назагал Москва понура й непривітна.

В Москві бачили ми на виставці „Досягнень Народного Господарства СССР" український павільйон. Перед ним у прекрасному архітектурному стилі величезний фонтан. При вході до павільйону вирито в стіні слова з гимну Української ССР.

Сільськогосподарські продукти в українському павільйоні заступлені слабо. Більше уваги присвячено там пропаґанді, ось такого, наприклад, роду: „За роки радянської влади виробництво електроенерґії на Україні зросло в 139 разів".

З продуктів землі добре були заступлені лише цукровий буряк і виноград, якого Україна продукує 324 000 тонн річно. Миршаві яблука і груші не повинні були навіть знаходитися на такого роду репрезентаційній виставці.

При виході з павільйону я вписав у пропам'ятній книзі свої завваги. При тім занотував собі три записи. Ось вони: „Ти ще воскреснеш, Україно! — Кубанець"; „Яка Ти гарна, Україно, але чи щаслива? — козак з Ізюма"; „Тужу за Тобою, як згадаю. — Полтавець".

Були й інші цікаві записи, та надійшли люди, і годі було вже їх виписувати з грубезної книги.

У п'ятницю 16-го серпня ми встали о год. 5-ій ранку і виїхали на летовище Внукове, де в ресторані поснідали. Після сніданку пішли із своїми валізками на пашпортову контролю. На нас уже чекав літак скандинавської лінії.

Вже на летовищі можна пізнати, що Росія — це Азія, країна державних невільників. Ненависть москалів до українців і України виразно видно в Москві. Урядовці, що працюють в бюрі пашпортів, у бюрі виміни грошей і контролі, крізь зуби питають: „Як там ваші капіталісти - націоналісти?" Злобно усміхаючись, проводили вони контролю нашої групи. З малих віконець виглядали два уніформовані урядовці. До віконець тиснулися подорожні, щоб скоріше пройти перевірку. Урядовці переглядали пашпорти, щось студіювали, з чимсь порівнювали, очевидно, з матеріялом розвідки. Вони напевно знали, хто як поводився під час подорожі, хто що сфільмував, хто критикував совєтський режим або виявляв незадоволення. Але попочатку нам таки прибили, значить все в порядку, можна йти на контролю валіз.

Наші валізи були вже наладовані на авто і ми думали, що переглянуть лише наші особисті речі, а на ручний баґаж махнуть рукою. Так бувало в усьому світі, що подорожні підлягають контролі лише митній і пашпортовій. Але ніде в світі не розбирають тих, що виїжджають. Однак, москалі нас розібрали.

Синові і мені казали стягнути валізи з авта і відкрити. Переглядали „бумаги", знімки та фільми. І хоч в офіційних публікаціях „Інтуриста" сказано, що в СССР вільно фільмувати й фотографувати, хоч ми завжди питали Ірину, що можна фотографувати, а що ні, всі знімки та фільми від нас забрали.

З цього приводу мій син зчинив авантюру.

— Як ви можете відбирати мої фільми, — обурювався він, — коли я робив їх з дозволу представника „Інтуриста"? Ви пишете офіційно одне, а робите зовсім інше. Я зателефоную американській амбасаді.

— Пожалуйста телефонуйте, тепер 7-ма година ранку і в посольстві нікого нема.

Уніформована урядничка почала згортати фільми і вивертати валізи, так, що деякі речі попадали на землю. Забрали все, відмовились навіть дати посвідки за забрані речі. Твердили, що переглянуть і все пришлють до Шикаґо.

— Як ви можете викликати ці фільми, коли у вас ще не знають, як це робити, бо це ж

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ о. МИКОЛИ БАРАНЕЦЬКОГО

Всі українські Владики і президент Кеннеді привітали Ювілята з 50-річчям священства

о. М. Баранецький

10-го листопада в місті Патставн, Па., відбулось величаве відзначення Золотого Ювілею священства місцевого пароха греко-католицької церкви св. Михаїла, о. Миколи Баранецького. Місцева преса інформувала населення про підготову ювілею священика, а президент Джан Ф. Кеннеді коротко перед своєю смертю висловив свої побажання в гарній і обширній телеграмі.

О. Микола Баранецький народився в 1884 році в Кульчицях коло Самбора. По закінченні середньої освіти в Самборі студіював право у Львові а згодом теологію у Львові і Перемишлі, де Кир Константин Чехович висвятив його 15 листопада 1913 р. По однорічнім побуті в селі Мединичі коло Дрогобича на пості сотрудника, о. Баранецький став парохом в селі Якубова Воля біля Дрогобича, де перебув до 1944-го року. Від 1945 до 1947-го року Ювілят був душпастирем в таборі Біссенгофен у Баварії, а від 1947 року, по переїзді до Америки, парохом в Патставн, Па.

Ювілей відзначено урочистою Службою Божою, яку відправив о. Баранецький о год 4-тій по полудні у вщерть наповненій церкві св. Михаїла, в сослуженні о. Ярослава Захаріясевича з Філядельфії і о. Степана Маланяка, пароха з Феніксвіл, Па. О. монс. Михайло Пальовий, Генеральний Вікарій з Філядельфії, виголосив проповідь по-англійськи, а о. Маланяк по-українськи.

До відправи співав хор з Фенікcвіл під дириґентурою Степана Жгути. О. Ювілят уділив присутнім благословення та роздав пам'яткові образки.

По Службі Божій відбувся святочний бенкет у гарно прикрашеній залі Марія Асунта Ладж, де засіло до столів 450 осіб, між якими були 16 священиків, члени родини Ювілята, запрошені гості та парафіяни. Тостмайстром був о. Василь Шеремета, парох Бріджпорту, а головним промовцем (у двох мовах) о. Віктор Сорока ЧСВВ, місіонар з Канади, який також зайнявся разом з місцевим Комітетом парохіян загальною організацією святкувань. О. монс. Пальовий прочитав глибокого змістом і теплого тоном листа від Митрополита Кир Амброзія Сенишина, який був на Вселенському Соборі в Римі. Також відчитано листа від о. декана Степана Тиханського з Редінґу, Па. Згодом наспіло ще збірне письмо від всіх наших Архиєреїв, зібраних на Вселенському Соборі у Вічному Місті із побажанням і привітом, яке підписали: Митрополит - Ісповідник Кир Йосиф Сліпий, Митрополит Кир Максим Германюк, Архиєпископ Кир Іван Бучко, Єпископ Кир Йосиф Шмондюк зі Стемфорду, Єпископ Кир Ізидор Борецький з Канади, Єпископ Кир Ніль Саварин, Єпископ Кир Андрій Роборецький зі Саскатуну, Єпископ Кир Володимир Маланчук з Франції, Єпископ Кир Платон Корнеляк з Німеччини, Єпископ Кир Андрій Сапеляк з Арґентини і Єпископ Кир Іван Прашко з Австралії.

Також з привітальними промовами виступили парохіяни п. Йосиф Бреславський і пані Юлія Ломничук, які вручили Ювілятові пам'яткові дарунки. Привіт від колишніх парохіян з Галичини зложив п. Степан Жгута, який своїми споминами про ювілята з Рідних Земель підсилив родинний настрій свята. Від парохії наших братів з Закарпаття промовляв о. Тома Долінай, а від місцевої латинської церкви св. Гавриїла о. Франк Суханек. Д-р Володимир Пушкар промовляв від родини та вручив мистецько виконаний образ львівської катедри св. Юра. Промовці підмітили заслуги ювілята як душпастиря, організатора та оборонця своїх парохіян під час воєнної хуртовини на Рідних Землях.

О. Тостмайстер також відчитав в скороченні численні листи з привітами і телеграми, між якими був привіт від д-ра Степана Витвицького, президента УНР в екзилі і давнього приятеля Ювілята. Одним з найбільш зворушливих моментів було відчитання глибокої змістом привітальної телеграми від президента ЗДА, Джана Ф. Кеннеді.

Для розваги гостей співав хор під управою п. Жгути, деклямували шкільні діти, а внук ювілята, Микола Баранецький з Ню Йорку, вміло виконав на фортепіяні два твори Мендельсона.

Ювілят, дякуючи всім присутнім, сказав із зворушенням, що цей день залишиться для нього, як один з найкращих споминів в його житті. Він висловив також надію, що це свято матиме вплив на заохоту до духовного стану серед молоді парохії.

Я ВІДВІДАВ УКРАЇНУ

(Закінчення із стор. 2-ої)

найновіші фільми? — питав Мирон.

— Не безпокойтесь, ми маємо на це свою тьохніку.

І так втратили ми наші фільми. А були б вони цікавим додатком до нашої доповіді про життя на Україні. Не було там нічого забороненого, не було ніяких військових об'єктів.

У той час, як Мирон сварився з москалями, в моїй валізі знайшли малу жіночу торбинку. З приводу цього відбулася між контролерами і мною така розмова:

— Што ето такое, откройте пожалуйста.

Я відкрив, і він з острахом ще раз запитав:

— Што ето?

— Та це ж земля — кажу йому.

— Какая земля?

— Українська земля.

— Откудова?

— З Канева, земля з могили Шевченка.

— На што она вам?

— Та це ж рідна, дорога земля, на пам'ятку до Америки повезу.

— Єслі ета земля такая для вас дорогая, так оставайтесь здесь.

Контролер оглянувся на Мирона, який торгувався з іншим контролером за гуцульський топірець і запитав:

— А ви єго отец?

— Так, я його батько.

Щось довго обидва контрольори говорили, і нарешті той перший прочитав мені лекцію, що „родной" землі вивозити с Совєтського Союзу „нельзя!" А топірець врятувався лише завдяки тому, що був куплений в московському універмагу і мав відповідну наліпку.

— Забрали нам найцінніші речі з наших відвідин, — сказав мій син, — але я бачив Україну, і того, що бачив, мені ніколи не заберуть.

Інші наші туристи мали більше щастя. У деяких валізи не переглядали. Але потерпіла бідна Луїз. Можливо, що афера з кондуктором у потязі, можливо товариство мого сина пошкодило їй: від неї також забрали всі фільми. Маруся Попович, Віра Шумейко і дві сестри з Клівленду перевезли колекцію фільмів і знімок. І багато землі з Тарасової могили прибуло теж до Америки.

Хоч літак спізнився, ми були дуже щасливі, що летимо у вільний світ.

В Стокгольмі мусіли чекати на інший літак, бо той, яким мали летіти за росписом, нас не дочекався. Змінили ще раз літак у Копенгазі, і понад прекрасними лісами, позначеними господарськими забудованнями та фабриками, перелетіли через скравок Німеччини та Гельґолянду і надвечір прибули до Амстердаму, столиці „капіталістичної" та ще й до того королівської країни.

Амстердам — столиця Нідерляндів, як залюбки називають свою країну голляндці, має мільйон мешканців і півмільйона роверів. Великий торговельний і промисловий рух збагачує країну. Розказував нам провідник, що, Амстердам заробляє, а Гаега, резиденція королеви, витрачає. Місто, як в Америці: є всі американські товари, нічні льокалі, жіночі сальони краси. Наші жінки відразу себе відсвіжили, бо їх одяг і зачіски за три тижні дещо змиршавіли.

В Амстердамі перебули ми два дні, оглядаючи його вулиці і канали, що тягнуться на 80 кілометрів. Бачили там православну церкву, збудовану російським царем, і багато інших історичних пам'яток.

Голляндська, колишня імперія, тепер маленька, але багата країна. Всюди, де ми їздили поза Амстердамом, видно було тисячі чорно - білих, здорових молочних корів. Ніде на світі не мають корови такого раю, як в Голляндії: пасовиська чудові, а вода пливе під носом. Голляндці воюють з морем, відбирають у нього морське дно і обертають його на пасовиська, помережані малими й великими каналами. Кожна голляндська фарма — це фабрика сиру, переважно есдамського.

Степан і Мирон Куропасі в Амстердамі

Голляндія не має державних боргів. По війні була там біда, і голляндці державним коштом виїжджали у широкий світ шукати праці. Тепер уряд закликає їх вертатись, бо в країні високий добробут.

Відвідали ми також могилу полк. Є. Коновальця в Ротердамі на цвинтарі Кросвік.

Кам'яний монумент і напис: „Євген Коновалець". Хто він, коли і за що його замучили — могила не каже. Тож конче треба, щоб на монументі були позначені бодай дати народження і смерти, його функції в народі.

Взяли ми землі з могили полк. Є. Коновальця і галузку вічнозеленого бушпану. В Нюйоркському порті через ту галузку відібрали від нас і землю. „Треба вислати цю землю до лябораторії, щоб дослідити, чи немає в ній шкідливих бакциль", — сказав урядник. Не мали ми щастя із землею.

Американського урядовця я розумію: в кожній державі мусять дбати, щоб із-закордону не дісталися шкідливі мікроорганізми. Та коли відбирали мені москалі землю з-під Тарасового пам'ятника, пригадалася Шевченкова „Розрита могила". Великий страх має Москва за своє існування. Якби її режим був сильним, то не боялася б вона грудки землі, пустила б людей з Америки в їх рідні села. Якби на Україні був добробут, то чого ж не показати його туристам?

***

Ми вернулись щасливо до Америки. Не все я міг написати, не все міг побачити в Україні, а що побачив — запам'ятати, бо там небезпечно їздити з „бумагами" і олівцем.

Хоч як Хрущов твердить, не вірю я, що можуть одна поруч одної мирно існувати дві системи — вільна і „під караулом". З того, що я бачив і чув, до зудару двох світів, двох систем кінець-кінцем дійде. Наші поневолені люди мовчать, але їх ненависть до комуністичної системи тліє у них на дні серця. Та ненависть не вибухла досі тому, що вільний світ, що його очолює Америка, не дав ще до цього причини — навпаки. Крім паперової декларації про поневолені нації, Америка не має пляну їх визволення.

Але Америка вже має великий досвід в Ляосі, В'єтнамі, Камбоджі, Кубі, і її політика мусить змінитися, вона здобудеться на програму, і тоді провалиться остання колоніяльна імперія, СССР.

В нашім інтересі і в інтересі наших людей треба, щоб ми їздили в Україну і пізнавали її життя. Треба об'єктивно ставитися до того, що там діється на полі науки і державного життя. Запхати голову в пісок легко, але струсевої політики провадити з Америки не можемо! Україна визволиться з поміччю власних сил, що наростають, закордонних українських політиків. вона не потребує, не тому, що вони злі, а тому, що вони не є людьми реальними і не знають, що на Україні діється.

Наприкінці хочу додати, що я писав про мої відвідини так, як бачив, без огляду на те, чи це кому сподобається. Нема рації їхати в Україну і, вернувшись, перекручувати факти.

(Кінець)

Замість квітів на свіжу могилу незабутнього Друга і Побратима по зброї Української Галицької Армії

св. п. інж. ЯРОСЛАВА ГУЗАРА

складає $20.00 на Фонд Вдів і Сиріт по інвалідах УГА

Марія і Богдан МАКАРУШКИ

І знов відійшов один УСС

ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСИ КАТАМАЯ

24 та 25 жовтня виряжала Філядельфія в далеку дорогу Олексу Катамая, кол. УСС, згодом старшину Корпусу Київських СС-ів, відтак директора Повітового Союзу в Товмачі, який помер на 68 році життя.

І хоч доживав віку самітняком, то не опускали Покійника під час довготривалої хвороби ні земляки родинної Ямниці коло Станиславова, ні товариші станиславівської гімназії, ні співробітники кооперації Товмаччини, ні товариші зброї Визвольних Змагань. Поза Суспільною Опікою Комбатантів всіх українських формацій, опікувалися знедоленим ще панство Обущаки, та панство Дейчаківські.

Вечером 24 жовтня прощала Покійника громада в похоронній залі Парастасом під загальний спів приявних, а побратим Савчин Михайло, як голова місцевої Станиці, від Братства УСС. Слідуючого дня, хоч була робоча днина, прощала Покійного чисельна громада по панахиді в заведенні, заупокійною св. Літургією в церкві св. о. Миколая, та парастасом і панахидою з прощальним словом о. пароха. У соняшну днину поїхала кавалькада авт на місцевий, український цвинтар „Факс-Чейс" у Філядельфії. І коли вносили домовину на нову, незмінну вже квартиру, то несли її приятелі. На цвинтарі привітав його кол. парох родинної Ямниці о. сов. Юстин Гірняк, а коло нього д-р Никифор Гірняк, Отаман УСС. А побратим Дуда Михайло приготовив коло себе місце, і то зараз біля себе Олексі, не тільки як побратимові УСС, а ще як товаришеві станиславівської гімназії, і то з тих самих кляс. І будуть собі розповідати в місячні ночі про юні літа, шкільну лавку та бої на Лисоні. А коли отець парох Збир Микола, який ніс стало духову потіху під час довготривалої хвороби і так з чуттям відправляв все, при сослуженні отця Слонського Юліяна, подякував приявним іменем Покійника за останню прислугу. Д-р Мамчур Теодор подав сильветку Покійника як старшини Корпусу Київських СС-ів, і зложив козацьким звичаєм традиційну грудку землі на домовину. Мгр. Скочиляс Іван попрощав Покійника іменем Кооперації та Ревізійного Союзу. А що „над сиротою Бог і з калитою", то при прощальному „Вічная пам'ять" прослезилась не лишень рідня, яка приїхала недавно з Арґентини, а і друзі юних літ, товариші шкільної лавки, та побратими Визвольних Змагань.

Шанували і любили приятелі Покійного, коли не жаліли труду, хто з Вашингтону, хто з Клівленду, а хто з Нового Йорку, чи Нюварку. А коли закінчили метом „надорожних" квітів на свіжу могилу, то розходились в притаманній, по такій місії, задумі. Є в проєкті збудувати пам'ятник.

А в дорозі від гробу до цвинтарної брами, „стара война" читала написи на гробах і думала про життя і смерть.

Андрій Побратим

Останній чи не останній ще раз?

(Черговий вечір „Веселого Львова" в Шикаго)

Клюб Львов'ян, що існує в Шикаґо вже 5 років, заслужився перед місцевою українською громадою тим, що кожного року нагадує їй про Львів особливою імпрезою. Заходами „Клюбу Львов'ян" в листопаді приїжджає до Шикаґо група артистів колишнього театру „Веселий Львів" (Марія Лисяк, Ірина Лаврівська, Юрій Лаврівський і Ярослав Пінот-Рудакевич) з програмою, в якій сантиментальне, веселе й сатиричне поєднуються разом в одну гармонійну цілість. Здобувши Шикаґо приступом уже під час першого свого виступу в 1960 році, артисти „Веселого Львова" зберегли симпатії місцевої вибагливої публіки, і авдиторія школи ім. Шопена, де щороку відбувається імпреза, завжди заповнена. Цього року групу кол. львівських артистів поповнив ще й режисер вечора відомий артист Богдан Паздрій. Все це мало такий наслідок, що назві вечора „Може останній вже раз", мабуть, ніхто не повірить, ні виконавці, ні публіка.

З уваги на обмежені театральні засоби, програма складається здебільшого з сольоспівів, монологів та скетчів, деколи при фортепіяновому супроводі, що спочиває в досвідчених руках композитора Василя Шутя. Одначе публіка дала доказ, що вона вміє оцінити не тільки зовнішні ефекти, але й передусім внутрішній зміст слова, ті його вартості, що сповняють його поезією, настроєм, гумором і скривають в собі, завдяки добрим авторам текстів та вмілому їх виконанню, те істотне, чим повинен відзначатися театр легких форм.

Цьогорічний вечір „Веселого Львова" 9 листопада відзначався, як і щороку, щирим та інтеліґентним сатирично загостреним гумором у сценках, монологах безпосереднього Пінота, і в овіяних легкою задумою деяких піснях Лаврівського (напр. „Емеритальна пісня"). Подобалася публіці пародія „Карась у мотелі", що була, між іншим, сатирою на мовний макаронізм, такий притаманний еміґрантським середовищам. Найважчою точкою програми був шарж „Відьма" (текст Л. Полтави), сповнений глибоких натяків з переходом від гумору до сарказму.

Цілість була тим кривим дзеркалом, в якому і окремі особи і ціла громада могли легко побачити себе, свої типові хиби та „слабості". В цьому частина заслуги авторів-текстів — Олега Лисяка, Богдана Паздрія, Софронова-Левицького та неназваних у друкованій програмі авторів, що вміли „прижмуреним оком" виловити з поверхні і з глибини нашого тутешнього життя моменти, гідні сатиричного насвітлення, сантиментальної призадуми або безжурної усмішки.

Вечір „Веселого Львова" і цього року був успішний, і коли правда, що „сміх — це здоров'я", (а це таки правда), то треба сказати, що імпреза вийшла „на здоров'я" обом сторонам — артистам і авдиторії.

Р. З-ч

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо найщирішу подяку: панові сотникові Юрієві Кононіву за зразкову підготовку виступів нашого ансамблю в Ню Йорку й Філядельфії в днях 9-го і 10-го листопада ц. р. Комітетові Об'єднаних Організацій, — філії Українського Конґресового Комітету в Ню Йорку, Головним Управам Організації Оборони Чотирьох Свобід України та Спілки Української Молоді Америки в Ню Йорку, їхнім Відділам та Осередкам, п. професорові Володимирові Цісикові, Хорові „КОБЗАР" у Філядельфії, а його голові, п. професорові Ізидорові Жилавому, зокрема, Хорові „ДУМКА" в Ню Йорку, Громадянству Філядельфії й Ню Йорку за повну піддержку і тепле прийняття щире спасибі!

Управа і Члени Українського Хору ім. Тараса Шевченка в Клівленді

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що вислали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 7

М. Похмурський, С. Петерсбург (збірка)	$23.00	Марія Дорош, Віленд, Онт.	2.00
Я. Пастух, Батістави	10.00	Микола Ярош, Торонто	2.00
Софія Гунька, Рачестер	10.00	Микола Тиро, Гемтремк	2.00
Осип Боровський, Ньюбург	7.00	Евстахій Федів, Дж. Сіті	2.00
Вас. Керницький, Дітройт	5.00	Агафія Конішак, Янгставн	2.00
д-р Роман Ногорецький, Пеорія	5.00	О. Захарків, Овк Парк	2.00
Іван Миколаєнко, Вашингтон, Д. К.	5.00	С. Окрепкий, Ньюарк	2.00
Сузанна Олексик, Рачестер	5.00	Г. Зарицький, Плейнвіл	2.00
Михайло Пендак, Баден	5.00	Тома Подола, Шикаго	2.00
Орест Колтунюк, Денвер	5.00	Н. Козбур, Парма	2.00
С. Куропась, Шикаго	5.00	С. Блоховський, Честер	2.00
Оксана Омецінська, Дітройт	3.00	М. Стецура, Джерзі Сіті	2.00
П. Ткачук, Шикаго	3.00	Іван Доцяк, Гаверфорд	2.00
Осип Білоган, Іст Сіті	3.00	Т. Березюк, Дітройт	1.80
Іван Дух, Ню Йорк	3.00	П. Пилипів, Лудлов	1.00
Осип Приймак, Балтимор	3.00	Ілько Гнатів, Лудлов	1.00
Е. Демидчук, Торонто	2.25	Марія Зінченко, Ф. Вейн	1.00
С. Завербний, Торонто	2.00	Н. Н., Шикаго	1.00
Ант. Овад, Шикаго	2.00	І. Чалава, Дітройт	1.00
д-р Р. Стахура, Янгстави	2.00	Іван Дзівак, Філ.	1.00
К. Гунька, Рачестер	2.00	В. Яворський, Ньюарк	1.00
Євдокія Бунько, Флорисант	2.00	Іван Губач, Клівленд	1.00
Гр. Купчір, Когоуз	2.00	Мих. Шамін, Асторія	1.00
Микола Білось, Клівленд	2.00	В. Фіцик, Спрінгфілд	1.00
Параскевія Шимкович, Ню Йорк	2.00	З. Колодій, Шикаго	1.00
М. Костирко, С. Сакраменто	2.00	Степан Глушко, Денвер	1.00
Л. Бережницький, Кемден	2.00	Ілля Була, Бофало	1.00
Мих. Добрянський, Менчестер	2.00	Петро Костечко, Йонкерс	1.00
протоєрей В. Горохівський, Норвіч, Конн.	2.00	Андрій Левчук, Зейнсвіл	1.00
Іван Паславський, Філядельфія	2.00	Мих. Сентій, Клівленд	1.00
В. Садівник, Джерзі Сіті	2.00	Марія Терлецька, Бейсайд	1.00
О. Антонюк, Акрон	2.00	Т. Сопліва, Міннеаполіс	1.00
П. Онишко, Голсапел	2.00	А. Михайлова, Метачин	1.00
С. Сендега, Финлейвіл	2.00	А. Гнатів, Міннеаполіс	1.00
		Іван Загоруйко, Барлингтон	1.00
		С. Калужний, Монтреал	0.90
		С. Снігурович, Вінніпег	0.90
		М. Дозорський, Ірі	1.00
		Г. Михалевич, С. Пол	1.00
		Ню Стреткона Гавз, Торонто	1.00
		В. Шмуляк, Гілсайд	1.00
		о. О. Мицик, Честер	1.00
		В. Чубатий, Кензас Сіті	1.00

Помер Василь Баран

Бостон, Мас. — 21 листопада тут у Загальній Лікарні стейту Массачусетс помер після короткої недуги серця, на 74-му році життя бл. п. Василь Баран, довголітній активний член 361 Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. Покійний народився 1890 р. в містечку Гусаків, Західня Україна, а до Америки прибув юнаком 1912 року. Тут вступив на працю у кравецтві, а водночас доповнив свою загальну та придбав фахову освіту. Дякуючи своїм вродженим здібностям, енергії та зразковій працьовитості став кваліфікованим майстром свого діла і згодом здобув становище проєктувальника. На протязі всього життя він був щирим українським патріотом, цікавився завжди всіми українськими справами та приймав чинну участь в громадському житті української спільноти як активний член різних її організацій. Зокрема відзначався щедрою жертвенністю на народні цілі. Це все вкупі з його чистим характером, погідною вдачею та особистою культурністю з'єднало йому загальну пошану.

Тлінні останки Померлого перевезено з Бостону до Нюарку, Н. Дж., де вони спочивали в похоронному домі Литвин.

Там відслужено в п'ятницю, 22-го листопада Панахиду. Похорон відбувся в суботу, 23-го з того ж похоронного заведення.

З діяльности Денверської Групи УВАН

16 листопада відбулося в Денвері, Колорадо, в конференційній залі місцевої Публічної Бібліотеки, чергове засідання Денверської Групи УВАН у ЗДА.

Програма засідання, під головуванням д-ра С. Кротюка, члена-співробітника УВАН, обіймала чествування померлих членів, доповідь, її обговорення й інформаційно-організаційні справи.

Впродовж часу від останнього засідання Групи помер у Філядельфії, Па, 25 серпня дійсний член УВАН-директор В. Дорошенко, заслужений літературознавець і діяч.

4 листопада 1963 відійшов від нас у Мадриді член-кореспондент УВАН — д-р Дм. Бучинський, літературознавець, критик і діяч. Збори вшанували їх пам'ять вставанням і хвилевою мовчанкою.

Після того д-р Любомир Винар член-кореспондент УВАН і співробітник бібліотеки колорадського стейтового університету в Боулдері, під Денвером, виголосив доповідь про „Максима Перебийноса — трибуна української черні". Доповідач, відомий український історик, працює над глибшим дослідженням доби української козаччини. В ґрунтовній, опертій на вивченню численних джерел, доповіді д-р Л. Винар поділився з присутніми своїми черговими дослідами над початком доби гетьмана Б. Хмельницького.

В обговоренні цієї доповіді взяло участь п'ять осіб зпоміж 23 присутніх на засіданні. Доповідач працюватиме далі над цією темою і має намір оголосити її друком для ширшого обговорення.

З багатого інформаційно-організаційного матеріялу що його подав інж. Л. Виковський, секретар Групи, важливим є для ширшого загалу, що слідуюче засідання Денверської Групи УВАН відбудеться в Денвері на початку лютого 1964 з доповіддю американської письменниці, українського походження, пані Марії Галун-Бльох на тему — „Український етнограф Іван Рудченко в американській літературі", історико-літературна інформація Л. Б.

Спорт

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — „ГОТА" 2:3 (2:1).

Ньюарк, 1. грудня. — Ці змагання за Чашу Америки між репрезентантами: АФЛіги і НАФЛіги закінчилися перемогою німців 2:3. Ці змагання були важливі не тільки високою ставкою за Чашу Америки, але також доброю нагодою до зміряння своїх сил січовиків з чільним клюбом Оберліги, — дружини якої мають кращу оцінку від дружин АФЛіги. На тлі плянів творення з передових клюбів АФЛ і НАФЛ — на сході Америки футбольної екстракляси, ця зустріч мала особливе значення. Як уже згадано, переможцями вийшли гості, а сталось це завдяки судді Честерові Бруксові — який в кінцевій фазі гри 88-ій хв., при стані 2:2 — помилково признав переможний для „Готи" голь, хоч м'яч зовсім не перейшов лінії воріт „Ч. Січі". До цієї помилки п. Брукс сам признався після гри представникові Управи „Ч. Січі", якого запевнив, що зголосить цю помилку своїм зверхникам. Справу цього помилкового суддейського рішення представлено в протесті „Ч. Січі" до ЮССФА.

Беручи під увагу важливість цих змагань, міжлігову конкуренцію і т. д., обидві дружини показались якнайкраще. Гра була завзята, але чиста без зайвих фавлів, хоч були моменти нервового напруження, то все ж загальне враження свідчило про добрий футбол. Добрим футболом попisувалася „Ч. Січ", головно в перших 35-х хвилинах, коли численні атаки кінчались стрілами по воротах „Готи". Вже в 8 хв. січовики створили стовідсоткову нагоду, яку з кількох метрів віддалі перестрілив Чайка. В 15 хв., за руку на карному полі гостей, суддя зарядив карний стріл, який притомно виконав Саварин. В 21 хв. взірцевий випуск Синлика, змарнував Мушак, придержуючи не потрібно м'яч, що його перебрав штопер німців.

Не зовсім ідеально випав і напад „Готи". Маючи трикратні можливості до здобуття воріт, вони використали тільки одну, коли Шебель добив м'яч майже з рук Голубові з 2 м. віддалі. В 41 хв. після гарної комбінації Каздоби - Синлика, юньйор В. Вільчак здобув знову ведення для господарів 2:1. В другій половині наступило відпруження січовиків, які були перетомлені. Та навіть і при цьому сповільненому темпі гри, січовики були рівнорядними суперниками німців. Сильні атаки „Готи" успішно розбивала дефензива, зате в нападі не клеїлось. Небезпечними частинно залишились молоді брати Вільчаки, іншим не вистачило фізичних сил. При такому стані ввесь тягар гри спадав на дефензиву. В 66 хв. з гарного заграння нападу „Готи", Нойбавер здобув вирівнання 2:2. З таким вислідом були б і закінчились ці змагання, якщо б не згадане помилкове рішення судді. З вільного удару м'яч переловив Нойбавер та післав його в напрямі воріт господарів, на лінії яких вставились змагуни де від грудей Черемхи м'яч відбився назад в поле гри. Несподівано для обидвох дружин і глядачів суддя признав з цього 3-ій і переможний для „Готи" голь. — Склад „Ч. Січі": Голуб, Саварин - Черемха, Синлик - Павлишин - Казьоба, Савицький - Мушак, Чайка, Л. Вільчак, В. Вільчак, (Сольчак, Хромовський, Бренич).

Ом. Твардовський

Президент домагається самоврядування для столиці

Вашингтон. — Новий Президент заявив 30-го листопада, що столиця ЗДА, місто Вашингтон, повинно дістати своє самоврядну управу, щоб і громадяни столиці могли користати з тих самих прав, із яких користає все населення цієї країни. Президент Джонсон сказав, що він продовжуватиме працю покійного президента Кеннеді, який хотів зліквідувати ту „конституційну і законну аномалію", яка існує в ЗДА, і яка проявляється в тому, що місто Вашингтон не має своєї самоуправи, і його мешканці не мають права голосувати. Президент просив Чарлза А. Горски, щоб і надалі виконував обов'язки дорадника Білого Дому в справах Дистрикту Колумбія. Після конференції з Президентом Горски заявив, що Джонсон, мабуть, звернеться до Конгресу з окремим проєктом в справі ухвалення самоврядування для Вашингтону.

Пропонують назвати Національний Культурний Центр іменем Кеннеді

Вашингтон. — Уряд президента Джансона підтримує внесені в Конгресі резолюції, щоб Національний Культурний Центр, який мають збудувати в столиці, був іменем Дж. Ф. Кеннеді. Цей Центр коштуватиме дол. 31 мільйон, досі зібрано з приватних пожертв коло дол. 13 мільйонів. В Сенаті в цій справі вніс пропозицію сенатор демократ з Аркенсо Дж. В. Фулбрайт, а в Палаті Репрезентантів конгресмен демократ з Оклагоми Карл Алберт. Сенатор Фулбрайт пропонував, щоб Конгрес ухвалив видати на побудову цього Центру 5 мільйонів долярів тоді, коли приватні пожертви дійдуть до суми дол. 25 мільйонів. Тепер внесено новий проєкт в цій справі, щоб уряд призначив стільки фондів на цю ціль, скільки збереться з приватних пожертв. Це відноситься і до тієї суми, яку вже зібрано. Покійний президент Кеннеді збирав фонди на цей Центр, а пані Кеннеді, як почесний голова Комітету в справі Культурного Центру намалювала два образи свого дому в Гаянніс Порті. Ці картини репродуковано як різдвяні картки, і прибуток з їхнього продажу призначений в користь Культурного Центру.

Секретар фльоти Ніці про ролю літаконосців

Вашингтон. — Новий секретар фльоти Пол Г. Ніці на своїй першій пресовій конференції заявив, що не буде зменшення числа літаконосців, яке тепер виносить 15, бо ті всі літаконосці будуть потрібні для оборони ЗДА принаймні до кінця цієї декади, це значить до 1970-го року. Крім того фльота має ще менші літаконосці, потрібні до оборони підводних човнів та до менших операцій морської піхоти. На початку цього року секретар оборони зарядив був дослідити, яку ролю в обороні ЗДА можуть відогравати літаконосці в добі, коли щораз більше продукується далекосяжні ракети. Дехто міг би був думати, що заряджения МекНамари може бути ознакою того, що число літаконосців буде зменшене. Тепер заява секретаря фльоти Ніці розвіває такі побоювання, бо новий секретар фльоти склав свою заяву після узгіднення її з МекНамарою.

Шведський науковець Мирдаль радить сенаторам збільшувати бюджет

Вашингтон. — Шведський економіст д-р Гуннар Мирдаль зізнавав перед Сенатською Підкомісією Праці в справі безробіття і заявив, що американський уряд мусить збільшити свої видатки та здобутися на плянування на довшу мету, щоб врятувати американську економіку від стагнації і світ від безсильної Америки. На думку цього економіста невдача американської економіки була б катастрофою для вільного світу. Тому економіка цієї країни мусить зростати в швидшому темпі, як це тепер діється. Д-р Мирдаль хоче, щоб ЗДА були сильні, бо йому подобається американська демократія. Сильна Америка може допомогти недорозвиненим державам. „Сильна Америка, казав д-р Мирдаль, — це мудра Америка. Коли ж ви перестанете бути сильними, то ви не будете провідником Західного світу". На думку цього економіста добрим є плян знизити податки на дол. 11 більйонів. Але він волів би, щоб зменшення відносилося більше до біднішого населення, ніж це запропоновано в урядовому пляні. Та важливими є також і федеральні витрати, а не тільки зменшення прибуткових податків.

Американці викурили 523 більйони цигарок за 7 більйонів долярів

Ню Йорк. — Вже 10 років лікарі закликають американських курців, щоб припинили курити, бо курення цигарок спричиняє пістряка легенів та серцевої недуги. Коли в грудні 1953 на зборах нюйоркських дентистів вперше заалярмовано курців про небезпеку від курення, то найбільшого дна в грудні акції тютюнових фабрик впали були на $4. Але тепер курці забули ті давні остороги з 1953 року, і всі дальші перестороги в цій справі, і в цьому році американські курці викурили 523 більйони цигарок за $7 більйонів, і американські тютюнові фабрики з кожним роком збільшують свої прибутки, продукуючи цигарки з фільтром, які, нібито, так не шкодять, як цигарки без фільтрів. Представники тютюнового промислу вказують на те, що вони платять річно $3.100,000,000 податку, і що вони дають зайняття мільйонам робітників і фармерів. Але лікарі кажуть, що цей прибуток є коштом людського здоров'я. Урядова Комісія має незабаром опублікувати свої досліди в справі шкідливого впливу курення на здоров'я курців, і тоді, сподіваються, знов впадуть акції тютюнових фабрик.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 14-го ГРУДНЯ 1963 р.:

ЧЕСТЕР, Па. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 156 Відд. в год. 7:30 веч. На порядку дня: звіт Контрольної Комісії та вибір нової управи на 1964 рік. — В. Новак, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Річні збори Т-ва Запорозька Січ 325 Відд. в год. 8-ій веч. — 216 Grand Street в УНДомі. Проситься членство прибути на ці збори. — А. Цюпа, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ГРУДНЯ 1963 р.:

ТОЛІДО, Огайо. Річні загальні збори Б-ва св. о. Николая 167 Відд. в год. 2-ій по пол. в залі св. Михаїла при 2824 Легрендж вул. На зборах відбудеться вибір нової управи на 1964 рік. — М. Космина, заст. предс., Ів. Вельган, секр.

МЕНВІЛ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 349 Відділу в год. 2-ій по пол. в УНДомі в Рарітан, Н. Дж. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Т-ва Запорізька Січ 367 Відд. в год. 1:30 по пол. в Українськім Американськім Клюбі в залі на горі. На порядку нарад: вибір уряду на рік 1964. Приєднуйте нових членів у нашому 50 літньому ювілею. — Ю. Кушнір, предс., Т. Песко, касир, В. Попович, секр.

СУБОТА, 21-го ГРУДНЯ 1963 р.:

МІЛВОКІ, Віск. Річні Збори Т-ва ім. Ів. Франка 103 Відд. в 7-ій год. веч. в церковній залі — Сант 11-та вул. і Вест Вашингтон. На порядку дня: Звіт Контрольної Комісії за 1963 рік та вибір нової управи на 1964 рік. Проситься членство прибути. — Управа.

НЕДІЛЯ, 22-го ГРУДНЯ 1963 р.:

ВЕСТ ПУЛМАН, Ілл. Річні збори С-ва Рожд. Пресв. Богородиці 216 Відд. в церковній залі по Службі Божій. Членство проситься взяти участь. — Розалія Білик, секр.

ПАСАИК, Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. Ів. Франка 97 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі — 47 Говп Еве. На зборах відбудеться вибір нової управи на 1964 рік. — М. Табачук, секр.

КУРТІС БАЙ, Мд. Річні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 81 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі, де звичайно. На зборах відбудеться вибір нової управи на 1964 рік. — А. Блавцяк, секр.

Посмертні згадки

НИКОЛАЙ ЯРЕМКІВ, довголітній член Б-ва св. Василія 168 Відд. УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж. помер 15 вересня 1963 р. на 80-му році життя. Походив з с. Добриничі, пов. Перемишляни, Україна. Полишив в смутку брата Михайла в Америці а другого брата Василя в Україні, 4 синів, 1 доньку, 3 невісток і 1 зятя, 12 внуків і 4 правнуків. Похорон відбувся 18 вересня ц. р. з похоронного заведення до церкви, а відтак на цвинтар в Перт Амбою, Н. Дж. Вічна Йому Пам'ять!

Гр. Бабин, секр.

МИХАЙЛО СОРОКА, член Т-ва Сокіл 218 Відд. УНСоюзу в Кемпбел, Огайо, помер 28-го жовтня 1963 р. на 79 році життя. Покійний походив з села Вільшаниця, пов. Ліськo, Україна. До Америки приїхав 1910 р. а до УНС вступив 1916 р. Осиротив 3 синів Михайла, Степана і Івана, 2 доньки Анну і Марію та 11 внуків та сестру Анну в Пенсильвенії. Похорон відбувся 31 жовтня ц. р. з похоронного заведення до Укр. Правосл. Церкви а відтак на церковний цвинтар при участи родини, знайомих та членів Відділу. Вічна Йому Пам'ять!

С. Бурий, секр.

ІВАН МЕДЗЯК, член Т-ва ім. Дмитра Вітовського 31 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 11 вересня 1963 р. на 51-му році життя. Народився в Шикаґо 18-го лютого 1912 р. До УНСоюзу вступив 1930 р. до якого належав з цілою родиною. Покійний брав активну участь в громадському житті. Полишив в смутку дружину Емілію, дочку Барбару та братів, Антона, Володимира, Степана та Андрія з дружинами та дальшу Родину. Похорон відбувся 14 вересня ц. р. з похоронного заведення до Катедри св. Володимира, а звідси на цвинтар в Elmwood Park, при участи родини, знайомих та членів Відділу. Вічна Йому Пам'ять!

П. Врублівський, секр.

СОФІЯ ДУБОВЕЦЬКА, довголітня членкиня Т-ва ім. Богдана Хмельницького 158 Відд. УНСоюзу в Брукліні, Н. Й. померла 16 вересня 1963 року на 64-му році життя. Покійна народилася у Вішках, пов. Сянік, Україна. Залишила у великому смутку мужа Петра, 3 доньки: Дороту, Марйон, Ірину, трьох зятів і 7 внуків. Похорон відбувся 20 вересня 1963 р. з похоронного заведення до церкви Св. Духа в Брукліні, а звідтам на цвинтар Mt. Oliwet, Maspeth, N. Y. при участі родини, членів Товариства і знайомих. Вічна Їй Пам'ять!

Управа

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 5151. Справа батька братови Барнеса...

Прочитавши письмо, що його приніс тубілець бушмен, Бенджамін Барнес негайно вийшов до гарного палацу свого брата.

Його привітала стурбована братова. — Що це все має означати?

— Увійдім вперше до дому, Варваро — спокійно відповів Барнес. — Це відноситься до батька.